

«بسم الله الرحمن الرحيم»

عنوان

بررسی موانع ازدواج آسان و راههای ترویج آن

راحله غروی^۱

چکیده:

بحث مربوط به بررسی موانع ازدواج آسان و راههای ترویج آن است. پس بنابراین باید راهکارهای عملی آسان سازی در جامعه اجرا شود تا مشکلات و موانع ازدواج جوانان کاهش یابد. راهکارهای عملی آسان سازی ازدواج از مواردی است که باعث می شود جامعه و جوانان از فساد و ابتذال به خصوص در حوزه اخلاق و مسائل جنسی در امان باشند. ازدواج در واقع پاسخگویی به دسته از نیازهای غریزی، فطری و معنوی است که باید به موقع صورت گیرد. باید گفت که مشکلات ازدواج از مهمترین مسائل جوانان امروز می باشد که تاثیر تاثیرات آن در ابعاد گوناگون بر جامعه مشخص و واضح است. نفوذ فرهنگ بیگانه و عدم برنامه ریزی و عدم توان توان اقتصادی، انگیزه ازدواج جوانان را پایین می آورد. نخستین وظیفه آداب اجتماعی که سازنده قوانین اخلاقی و اجتماعی از آن است، که روابط میان دو جنس مرد و زن را بر پایه های متین ای استوار سازد. از اساسی ترین عمل تنظیم این روابط ، ازدواج است؛ چرا که ازدواج و به تبع آن خانواده، سنگ بنای هر جامعه بزرگ انسانی است. بنابراین اگر شرایط بهتری فراهم شود که اقشار جامعه نیز قدرت ازدواج را داشته باشند، این اقدام علاوه بر احیای سنت ارزشمند پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و اشاعه ازدواج، موجب می شود بسیاری از مفاسد در جامعه کنترل شود. ازدواج و تاسیس کانون زندگی مشترک خانوادگی، یکی از مهمترین رسوم اجتماعی انسان هاست که از فطرت آنها مایه می گیرد.

کلید واژه: آسان، ازدواج، خانواده، همسر

^۱. طلبه سطح ۲، حوزه علمیه فاطمه الزهراء، آبادان

مقدمه:

در این مقاله به بررسی موانع ازدواج آسان و راه‌های ترویج آن پرداخته شده است. در ایران با توجه به پیشینه نیاکان ما در برگزاری ازدواج و پیوند های زناشویی. میتوان گفت ازدواج از قدرت بالا در ایران برخوردار است و در تمام دنیا یک امر رایج و مرسوم از دیرباز بوده است. بزرگان این سرزمین به موجب جلوگیری از سبز شدن رفتارها و داشته ها در میان جامعه، کنترل انحطاط و فحشا ازدواج را یکی از ارکان مهم جامعه برشمردند.

کتاب جوانان و ازدواج به نویسندگی دکتر اسماعیل بیابانگرد، مباحثی در مورد اهداف ملاک ها، و موانع و راهکارها در مورد امر ازدواج را بیان کرده است. در این کتاب به صورت پراکنده موانع و مشکلات ازدواج و راهکارهای آن بیان شده است. ازدواج و تولید نسل و ادامه حیات از سنت های الهی است و خداوند آدم را خلق کرد، و هم نشینی چون حوا را برایش آفرید تا در کنار هم از آسایش و امنیت برخوردار باشند و بقای نسل آدم ادامه یابد. بنابراین همه آموزه‌های اسلامی بر اصل ازدواج تاکید و آسان گرفتن این از تشویق می کنند. از این رو اسلام از زمان پیامبر و قبل از ایشان به همراه آسان سازی ازدواج توجه داشته و در آیات و روایات بر آن تاکید بسیار کرده است. چه بیان زیبایی است که خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: همسر داشتن، در کنار هم بودن، آرامش یافتن خواستن فرزند صالح و شکرگزار خداوند بودن از ضروریات امر ازدواج است.

همچنین ضرورت این موضوع این است که یکی از دل مشغولی هایی که در اغلب خانواده ها دیده می شود، هنگام رسیدن فرزندان شان به در رشد و کمال است که می آید و می باید ازدواج کنند و برای خود همسر را انتخاب کنند. داستان زناشویی، در ازدواج کردن، همسر داشتن، همسر گرفتن، عشق و علاقه روابط همسران با هم گنجینه ای نهفته از رویاهای جوانی است. و همچنین آرزوی پدران و مادران برای دیدن عروس ها و داماد ها و حتی پایان پذیر نیست. ازدواج موجب دوام و بقای نسل ها است و چنانچه این امر مهم در جامعه مورد بی اعتنایی و بی توجهی خانواده ها قرار گیرد، و جوانان نتوانند ازدواج کنند و همسری

برای خود انتخاب نمایند، سلامتی، عفت و اخلاق آن جامعه دستخوش انحطاط و نابودی خواهد شد.

در دستورات دین مقدس اسلام، در مورد ازدواج دختر و پسر پس از رسیدن به سن بلوغ تاکید بسیار شده و به پدران و مادران توصیه شده است که امکان ازدواج فرزندان خود را هرچه زودتر فراهم سازند. و آنان را از سقوط به راه های انحرافی بازدارنده. همچنین اهداف این تحقیق عبارتند از: شناسایی و بررسی پیامدهای دیر ازدواج کردن، شناسایی و بررسی موانع ازدواج آسان، راهکارها برای ازدواج آسان و زندگی بهتر بر اساس آموزه های دینی اسلام معرفی شود تا با آسان گیری، زمینه ازدواج جوانان فراهم گردد. بنابراین از جمله فواید این تحقیق آن است که: جوانان به سوی فساد و بی بند و باری کشیده نشوند، قناعت ساده زیستی در بین خانواده ها خصوصاً جوانان رواج پیدا کند، جلوی تجمل گرایی ها در خانواده ها گرفته شود، انتظارات و توقعات جوانان و خانواده ها از یکدیگر خصوصاً در امر مهریه کمتر شود، خواسته های دو طرف متقابل به صورت متعادل درآید. همچنین چه عواملی باعث میشود که ازدواج جوانان به تاخیر بیفتد؟ و یا راهکارهای ازدواج آسان چیست؟

مفهوم شناسی آسان:

معنای لغوی و اصطلاحی آسان: امری که انجام آن به راحتی ممکن باشد؛ بدون تلاش زیاد؛ به راحتی؛ سهل؛ آسوده.^۱

در بعضی فرهنگ ها به معنی بنیان آمدن است چنان که آثار را نیز به همین معنی آورده اند و آن اشتباهی است که از غلط خواندن بیت ابوشکور دست داده است. مقابل سخت و دشوار مشکل است.^۲

در اصطلاح آسان به معنای انجام کارها به صورت ساده سهل و میسر است. که در مقابل آن کلمه بفرنج، دشوار، سخت، شاق، مستعسر، مشکل آمده است.^۳

مفهوم شناسی همسر:

۱. عمید، فرهنگ فارسی ص ۱۹

۲. دهخدا، لغت نامه دهخدا، ج ۱، ص ۱۳۱

۳. موسوی بجنوردی، دایره المعارف بزرگ اسلامی، ج اول، ص ۳۳۸

معنای لغوی و اصطلاحی همسر: زن یا شوهر.^۱
یکسان شمردن، مانند یکدیگر تصور کردن و برابر شدن برابر بودن برابری مساوات.^۲

در معنای اصطلاحی همسر یعنی برابری، مساوی، همال، جفت زن، زوجه، عیال، شوهر، زوج، مرد.^۳
مفهوم شناسی خانواده:

معنای لغوی و اصطلاحی خانواده: خانواده در لغت به معنای خاندان، تبار، اهل خانه، اهل بیت و دودمان است.^۴
در جای دیگر خانواده به معنای اهل خانه، اهل بیت، مجموعه افراد دارای پیوند سببی و نسبی که در زیر یک سقف زندگی میکنند، مجموعه خویشاوندان خاندان تیره خاندان.^۵

مفهوم شناسی ازدواج:

معنای لغوی و اصطلاحی ازدواج: ازدواج جفت گرفتن، زن گرفتن، شوهر کردن، با یکدیگر جفت و قرین شدن یا هم جفت شدن مزاجه، با هم جفت کردن مرد و زن.^۶

ازدواج عملی است که بین دو جنس مخالف بر پایه روابط پایدار جنسی، موجب می شود، بنابراین رابطه دو فرد از یک جنس چه به طور موقت به طور دائم ازدواج خوانده می شود.^۷

۱- اسنت ازدواج آسان ازدواج در جوانی:

۱. عمید، فرهنگ فارسی، ص ۱۲۸۲

۲. دهخدا، لغت نامه دهخدا، ص ۲۳۵۴۳

۳. موسوی بجنوردی، دایره المعارف بزرگ اسلامی، ج ۱۹، ص ۵۳۵

۴. دهخدا، لغت نامه دهخدا، ج ۶، ص ۹۴۳۸

۵. معین، فرهنگ معین، ص ۶۰۰

۶. دهخدا، لغت نامه دهخدا، ص ۱۹۷۹

۷. ساروخانی، مقدمه ای بر جامعه شناسی خانواده، ص ۲۳

همچنان که فصلی از طبیعت بهار نام گرفته است. که در آن سرسبزی و شادابی و نشاط مشاهده می شود، دوران عمر انسان نیز دارای بهاری است که همان دوران جوانی می باشد.

در این دوران، انسان سرشار از قدرت و نیروی نشاط و شادابی است. ازدواج نیز بهاری دارد و آن زمانی است که انسان در اوج بلوغ جسمانی قرار دارد، اگر ازدواج در این دوران انجام گیرد آثار را گرانبها و مفیدی را در پی خواهد داشت و محصول چنین ازدواج فرزندان شاداب و با نشاط خواهد بود.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند:

«ما مِنْ شَابٍّ تَزَوَّجَ فِي حَدَاتٍ هَ سِنَّهُ إِلَّا عَجَّ شَيْطَانُهُ يَا وَيْلَهُ. يَا وَيْلَهُ اعْصَمَ مِنْهُ ثُلْثِي دِينِهِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ الْعَبْدُ فِي الثُّلُثِ الْبَاقِي»^۱

هیچ جوانی نیست که در ابتدای جوانی ازدواج کند مگر آن که ناله شیطان بلند می شود: ای وای ای وای دو سوم دین خود را از من حفظ کرد پس این بنده باید تقوای الهی را در یک سوم باقیمانده پیشه سازد.

فلسفه ازدواج در آیین مقدس اسلام، با توجه به صحت و سلامتی اجتماعی نسل های بشری و شده است. اینکه گفته شده است. از جوانان بعد از رسیدن به سن بلوغ و خود را شناختن ازدواج کنند، بی جهت نیست. آنان در طغیان حالات خاص هستند ممکن است تحت تاثیر وسوسه های شیطانی دست به اعمالی بزنند که سبب گرفتاری خانواده ها و زیان های جبران ناپذیر اجتماعی گردد.^۲

۱-۲ موانع فردی برای ازدواج آسان:

۱-۲-۱ ادامه تحصیل:

عامل دیگری که موجب تاخیر در ازدواج می شود، ادامه ی تحصیلات است. اغلب پسران و دختران علاقه دارند تحصیلات خودشان را حداقل تا مقطع دیپلم و در صورت امکان تا مقطع لیسانس و بالاتر ادامه دهند. از طرف دیگر، ازدواج را با درس خواندن ناسازگار می دانند زیرا ازدواج مسئولیت آفرین است و شخص را مقید می سازد، شوهر باید مخارج خانواده را تامین کند، در صورتی که در

^۱. مجلسی، بحارالانوار، ج ۱۰۳، ص ۲۲۱

^۲. فرمایش، پیوند ازدواج برای زندگی بهتر، ص ۱۱

گاهی پافشاری بر شرایط خاص های غیر ضروری و تحمیل هزینه های غیر معقول و خارج از توان طرفین در امر ازدواج با هدف مقدس زوجه از زوج در تعارض قرار می گیرد و بنیان خانواده را سست و لرزان می سازد. خانواده های بصیر و فهیم می دانند که در فرایند ازدواج دو جوان، هرگونه تعهد ناروا و هزینه های اضافی بر آنها و خانواده هایشان تحمیل شود در نهایت آثار ناخوشایند آن فضای زندگی مشترک و روابط عاطفی زوجین را متاثر می کند. بنابراین ترتیب و تنظیم برنامه زندگی مشترک دو جوان اندیشه و تلاش در جهت مند ساختن هزینه های زندگی و تقویت زندگی آرام برای همیشه امیر شایسته و منطقی می باشد.^۱

۲-۲-۹ سنگین نگرفتن مهریه:

یکی از حقوق شرعی زن در ازدواج تعیین مهریه است. وبر عهده ی شوهر است که این بدهی شرعی و قانونی را به زن بپردازد. ولی متأسفانه این امر شرعی در جامعه ی ما به عنوان وهمی عرفی در آمده، گویی عرف جامعه ی ما مهریه های سنگین را ملاک برتری زمین می داند و کمی مهر را دلیل بر بی ارزشی زن قلمداد می کند؛ در حالی که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند: «بهترین زنان و مردان دارای مهریه اندک هستند».^۲

و این تفکر وهمی بیش نیست، ارزش واقعی زن به ایمان، تقوا و عفت است. البته افراط و تفریط در هر کاری و با لایخص مهریه نیز غلط است رعایت حد وسط لازم است در حد اعتدال را رعایت شود مناسب می باشد زیرا مهریه زیاد موجب تقلیل در ازدواج و کینه و عداوت مردها، و مهریه بسیار کم باعث بی ارزش شدن زنان و سوء استفاده بعضی مردها می شود. بهترین راه، رعایت اعتدال و شرایط اقتصادی و اجتماعی خانواده ها می باشد. درست است که اسلام اصل وجود مهریه را برای صحت ازدواج لازم می داند؛ لیکن ارزش زن را به مقدار مهریه نمی داند. هدف ازدواج نباید مهریه باشد بلکه انس و آرامش خانوادگی مطلوب است.

۱. درخشان، مقاله موانع و راهکارهای ازدواج، ص ۱۶۸

۲. مجلسی، بحار الانوار، ج سوم، ص ۲۳۷

در تعیین مهریه نباید آنقدر سخت گیری کرد که قدرت ازدواج از جوانان سلب شود.^۱

باید توجه داشت که فزونی مهریه از حد عرفی به دشواری ازدواج منجر می شود. مهریه امر با ارزشی است که از جانب مردی که زن می خواهد سالها با او زندگی مشترک داشته باشد. قرآن کریم از مهریه به عنوان هدیه تعبیر می کند. در مجموع می توان گفت مهریه، وسیله ای است که پیوند زن و شوهر را از ابتدای زندگی تقویت کرده و زمینه گسترش روابط عاطفی مثبت را فراهم می کند. البته مهر و محبت بین زن و مرد، زمینه های اساسی می خواهد و قرار دادن مهریه فقط برای تقویت آن است نه ایجاد آن. به همین جهت، زیاد گرفتن مهریه، موجب محبت نمی شود، چنانکه امام صادق علیه السلام فرمودند:

«مهریه زیاد دلیل و شومی و بدیمنی دختر است».^۲

پس بنابراین باید گفت با ترویج فرهنگ عمومی آسان سازی در ازدواج، ازدواج باید دقیق و مطمئن هم باشد و به همین دلیل انصاف این است که در تعیین مقدار مهریه، حد اعتدال رعایت شود و این موجب کینه و کدورت بین خانواده و موجب دلسردی جهان ازدواج می شود.^۳

خلاصه این که مهریه باید از طرف خانواده ها سنگین گرفته نشود و معتدل باشد؛ چون مهریه ی معتدل برای دختر و پسر برای تشکیل زندگی مشترک مناسب و مفید است و همین امر موجب می شود که زن و مرد با دلگرمی بیشتر، مسئولیت های خانوادگی را برعهده بگیرند

نتیجه گیری:

برآیند پژوهش حاضر حاکی از تاثیر قابل توجهی عامل اقتصادی بر سرنوشت جوانان می باشد. هرچند نباید از تاثیر عوامل فرهنگی و اجتماعی غفلت ورزید، می بایست به عامل اقتصادی نگاه عمیق تر و جدی تری داشت.

۱. امینی، انتخاب همسر، ص ۱۹۹

۲. حر عاملی، وسائل الشیعه، ج چهاردهم، ص ۷۸

۳. کمالی، قرآن و مقام زن ص ۱۲۴- ۱۲۹

این بررسی نشان می‌دهد اگر ازدواج و تشکیل خانواده نیاز جدی جوانان محسوب گردد فراهم سازی بستر مناسب فرهنگی، اجتماعی و به خصوص اقتصادی که موجبات امنیت آینده خانواده است، ضروری به نظر می‌رسد. بنابراین اگر آثار سوء بی میلی جوانان به زندگی مشترک به عنوان یک معضل اجتماعی مورد باور باشد، در این صورت شرعاً و عقلاً مشروعیت ارکان موثر و متولیان امر، مضاعف می‌گردد. به کارگیری ساز کارها و روش‌های معقول و کارساز، راه گشا ترین اقدام و حرکت است. هرگونه تغافل عمداً یا سهواً خسارت جبران ناپذیری می‌تواند برای جامعه و خانواده‌ها داشته باشد.

اهمیت و ضرورت تحقیق ازدواج جوانان، اثرات منفی بسیاری بر فرد و جامعه دارد و مشکلاتی چون افزایش بی سابقه سن ازدواج، افسردگی و از بین رفتن نشاط جوانان، مبتلا شدن به وسواس زیاد در انتخاب همسر، ناامیدی و تصمیم به عدم ازدواج به خاطر کاهش میل به ازدواج رادها مشکل از این قبیل که باعث سختی در امر ازدواج جوانان در کشور شده است. بنابراین باید به این مسئله به عنوان یک مشکل، توجه ویژه شود و راهکارهای مربوطه ارائه گردد.

در میان همه انواع و اقسام پیوندهایی که آدمیزاد را به یکدیگر نزدیک می‌کند پیوند زناشویی از همه مقدس تر و نزدیک و به یک معنا، ضروری تر می‌باشد. از برکات این میثاق خجسته، ادامه نسل، آرامش قلبی گرایش حیات مادی و معنوی انسان است. برگزاری مراسم ازدواج باعث میشود که زن و شوهر، خود را از نظر روانی برای شروع یک زندگی مشترک آماده نمایند و ازدواج را امری مهم تلقی نمایند که افراد زیادی در فراهم آوردن شرایط آن یاری کرده‌اند تا یک ازدواج آسان و موفق داشته باشند.

فهرست منابع:

*قرآن

*نهج البلاغه

- ۱- امینی، ابراهیم، انتخاب همسر، تهران: انتشارات بین الملل، چاپ بیستم، ۱۳۹۰.
- ۲- بیابانگرد، اسماعیل، جوانان و ازدواج، تهران: فرهنگ اسلامی، چاپ بیست پنجم، ۱۳۸۱.

- ۳- بیجاری، محمد، سخنان ۱۴ معصوم، تهران؛ انتشارات فردوسی، بیتا.
- ۴- حرعاملی، محمدبن حسن، وسائل الشیعه، قم: البیت الاحیا ۱۴۱۶.
- ۵- دژکام، محمدرضا، روانشناسی ازدواج، تهران: رانش، چاپ چهارم، ۱۳۸۸.
- ۶- دهخدا، علی اکبر، لغت نامه دهخدا، تهران: موسسه چاپ دانشگاه تهران، چاپ دوم، ۱۳۷۷.
- ۷- رحمتی، محمد، چرا با حجاب شدم، بی جا؛ انتشارات جوانان، چاپ سوم، ۱۳۹۰.
- ۸- ساروخانی، باقر، مقدمه ای بر جامعه شناسی خانواده، تهران: سروش ۱۳۷۸.
- ۹- سلامه قضای، محمد، شهاب الاخبار، تهران: موسسه فرهنگی دارالحدیث، چاپ چهارم، ۱۳۹۳.
- ۱۰- شمس الدین، مهدی، جوانه های جوان، قم؛ انتشارات شفق، چاپ اول، ۱۳۷۶.
- ۱۱- طبرسی، حسن، مکارم الاخلاق، ابراهیم میرباقری، قم: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸ ش.
- ۱۲- علی اکبری، محمدجواد، مطلع عشق، تهران؛ انتشارات فرهنگ اسلامی، چاپ سیزدهم، ۱۳۸۷.
- ۱۳- عمید، حسن، فرهنگ فارسی، بی جا: اشجع چاپ اول، ۱۳۸۹.
- ۱۴- فانی، علی، الگو سازی جدید در تشریفات ازدواج، بی جا، بی نا، بی تا.
- ۱۵- فرمایش، نصرالله، پیوند ازدواج برای زندگی بهتر، تهران: باربد، چاپ اول، ۱۳۸۱.
- ۱۶- کردبچه، ازدواج پیوند دلها بایدها و نبایدها، تهران؛ انتشارات استوار، چاپ اول، ۱۳۸۷.
- ۱۷- کلینی، ثقه الاسلام، اصول کافی، ترجمه جواد مستوفی، تهران؛ انتشارات فرهنگ اهل بیت، بیتا.
- ۱۸- کمالی، علی، قرآن و مقام زن، بی جا؛ انتشارات هادی، چاپ اول، ۱۳۶۹.
- ۱۹- مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، بیروت: دار الاحیاء، ۱۴۰۳.
- ۲۰- محمدی اشتهاوردی، محمد، سیره چهارده معصوم، تهران؛ انتشارات مطهر، چاپ اول، ۱۳۷۷.

- ۲۱- مظاهری، علی اکبر، جوان و انتخاب همسر، قم؛ انتشارات تبلیغات اسلامی، چاپ دوم، ۱۳۷۳.
- ۲۲- معین، محمد، فرهنگ معین، تهران: زرین، چاپ چهارم، ۱۳۸۲.
- ۲۳- مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، تهران؛ انتشارات دارالکتب اسلامی، چاپ سی و یکم، ۱۳۶۴.
- ۲۴- موسوی بجنوردی، کاظم، دایره المعارف بزرگ اسلامی تهران، بی جا: بی نا، ۱۳۹۰.
- ۲۵- درخشان، بهرام، "موانع و راهکارهای ازدواج"، مجموعه مقالات همایش ازدواج دانشجویی، ۱۳۸۳.
- ۲۶- رجبی، عباس، "مقاله سن ازدواج"، ماهنامه معرفت، شماره ۱۱۲، ۱۳۸۶.
- ۲۷- قاضی، فاطمه، "حجاب دختران"، قم؛ انتشارات گلستان ادب، چاپ پنجم، ۱۳۸۵.
- ۲۸- محبی، فاطمه، "مقاله ردپای سطحی نگری در رسانه ها"، فصلنامه شورای فرهنگی اجتماعی زنان، شماره ۱۸، ۱۳۸۰.
- ۲۹- مهکام، رضا، "تصویر ازدواج در رسانه ملی"، فصلنامه شورای فرهنگی و اجتماعی زنان، شماره ۵، ۱۳۸۰.